

DVA ODLOMKA IZ »TIMONA ATENSKEGA«

William Shakespeare

PRVO DEJANJE, DRUGI PRIZOR

TIMON: O, dobrodošel!

APEMANT: Ne.

Nikar ne pravi, da sem dobrodošel:
prišel sem, da bi me skoz vrata vrgel.

TIMON: Fej, ti govedo! Takšno čud imaš,
da se človeku upira. Strašen si.
Gospoda, star rek pravi: ira furor
brevis est. Tale človek tu pa je
venomer jezen. Naj sedi kar sam
za svojo mizo, saj mu ni za družbo,
pa tudi on ni zanjo.

APEMANT: Torej, Timon,
ostanem tukaj kot opazovalec:
ti pa odgovarjaj za posledice.

TIMON: Teh mi ni mar. Atenec si, zato
si dobrodošel. Da bi se tu znašal
nad tabo — ne. Upajmo pa, da umolkneš
vsaj, ko boš jedel.

APEMANT: Tu za tvojo mizo?
Saj nisem skledoliznik. O, nebesa,
kakšen trop zajedalcev, a naš Timon
ne vidi nič. Hudo mi je, ko gledam
vse te ljudi, kako pomakajo
kruh v tvojo kri. In ti bedaček naš
jih še spodbujaš k temu! Čudim se,
da še kak človek komu kaj zaupa.
Drugič jim reci, naj ne nosijo
nožev s seboj: bo bolje za pečenko,
zanje pa varnejše. Primerov se
ne manjka: človek, ki sedi zdaj tam
s človekom, z njim deli svoj kruh in pije
njemu na zdravje, ga bo, če bo treba,
prvi ubil. To je dokazano.
Ko bi bil jaz mogočnik, bi ne pil

pri obedu, da ne bi razkazoval,
kakšen je moj goltanec: kdor kaj ima,
naj pije, a ne brez oprsnika.

TIMON (*enemu od gostov*): Gospod, na vaše
zdravje! Prosim, dajte
bokal naprej.

2. VELIKAŠ: Na tole stran, gospod.

APEMANT: Na to stran, kjer si ti? Presneto, ta
pa zna speljati vino na svoj zob.
Bojim se, Timon, da od vseh teh zdravic
nazadnje še zbolíš — ti in tvoj žep.

(*Odpre svojo malho.*)

Jaz pa imam nekaj, kar še ni nikogar
pahnilo v blato in greh: pošteno vodo
pa takšen živež, ki ni z njo navzkriž,
hvala bogovom! A kdo misli nanje
za mizo, ki se od dobrot šibi?

Bogovi, dajte, naj bom tak,
kot sem, se pravi, siromak,
ki, kadar moli, zase moli,
za druge pa še ni nikoli.
Ne dajte, da bi nor verjel
človeku, ki se je zaklel,
pocestnici, ki oči ožema,
psu, ki se dela, ko da drema,
biriču, ki te ima v pesteh,
prijateljem pa v hudih dneh.
Amen.

No, le nabašite se, jaz pa bom
korenček strgal.

(*Je korenje in pije.*)

Bog ti ga požegnaj,
moj stari Apemant!

TIMON: Dragi vojskovodja, vaše srce je zdajle na bojišču.

ALKIBIAD: Ne, pač pa pri vas kakor vedno, vaša milost.

TIMON: Vi imate rajši sovražnika za zajtrk kot prijatelje pri obedu.

ALKIBIAD: Posebno če je še krvav. Večjega užitka res ne poznam. Vsakemu prijatelju bi privoščil tako gostijo.

APEMANT: Škoda, da niso ti lizuni tu tvoji sovražniki, da bi jih pobil,
potlej pa mene povabil nanje.

1. VELIKAŠ: Le ene stvari si želimo, milostni naš gospod: postavite naša
srca na preizkušnjo. Do konca svojih dni bi se šteli za srečne, če bi
vam mogli izkazati vsaj nekaj ljubezni in vdanosti, ki jo občutimo
za vas.

TIMON: O, gotovo so bogovi mislili tudi na to, dragi moji, da mi boste
nekoč še v veliko oporo. Kako bi bili sicer moji prijatelji? Bi mi

pustili, da ravno vas med toliko tisoči nazivam s tem plemenitim imenom, če mi ne bi bili po srcu najbližji? Več dobrega sem že povedal o vas sam sebi, kot bi mogli v svoji skromnosti povedati vi sami. Tako zelo vam zaupam. O, nebesa, si mislim, mar bi čutili potrebo po prijateljih, če jih nikoli ne bi potrebovali? Ne, saj bi bili najbolj nepotrebna bitja na svetu — podobna imenitnim godalom, ki visijo, zaprta v svoje škatle, po stenah, a ne dajo od sebe nobenega glasu. Bogve, večkrat si pravim, zakaj nisem revnejši, da bi se vam lahko še bolj približal. Rojeni smo zato, da bi delali dobro, in kaj na svetu je bolj naše kot bogastvo naših prijateljev? Biti obdan z ljudmi, ki med seboj kot bratje delijo, kar imajo — kako dragocena, tolažilna misel! Oh, ti veselje, ki mineš, še preden se rodiš! Oprostite, solze mi silijo v oči. Pijmo, da pozabim na njihovo slabost.

APEMANT: Ti točiš solze, oni pa pijačo.

2. VELIKAŠ: Tudi naše veselje je ko dete:
komaj rojeno, že je objokano.

APEMANT: Ho, ho! To tvoje dete je pa pankrt.

3. VELIKAŠ: Gospod moj, res, zelo ste me ganili.

APEMANT: Zelo!

ČETRTO DEJANJE, TRETJI PRIZOR

*Gozd in votlina blizu morja.
Nastopi TIMON iz votline.*

TIMON: O sonce blaženo, ki vse oživljaš,
posrkaj gnilo vlago iz zemljé,
okuži zrak pod svojo sestro luno!
Dvojčka iz iste matere spočeta,
rojena in vzgojena skupaj — dajte
jima neenako srečo, pa bo višji
preziral nižjega. Človeška čud,
vajena vseh nezgod, ne zna prenesti
sreče, ne da bi se pri tem prevzela.
Povišaj revčka, strmoglavi kneza
pa bo ravnal svet z njima, kot da je
knez rojen hlapec, hlapec pa gospod.
Paša redi, lakota posuši.
Le kdo, le kdo si upa reči z vso
gotovostjo: Ta človek tukaj je
prilizovalec. Če je res, so vsi.
Prav vsaki stopnji sreče se dobrika
tista pod njo. Učen možak se klanja
zlatemu butcu. Da, vse je pošev,
nič ravnega v prekletem bistvu našem —
razen nizkotnosti — ta gre naravnost
tja, kamor gre. Zato — fej, vse gostije,

družčine in gneče. Timon zaničuje
sebi podobne in tudi sebe, da.
Smrt vsem ljudem! Zemlja, daj korenin.

(Koplje.)

Kdor hoče več od tebe, temu daj
v usta najhujši strup. — Kaj pa je to?
Zlato? Res, blišč zlata, rumen in dragocen.
O, ne, bogovi, nisem licemeril.
Dajte mi korenine! Takle kup
tegale tu — pa je črn človek bel,
grd lep, star mlad, potuhnjen plemenit,
šleva junak, ničvrednež poštenjak.
Ha, vi bogovi! Zakaj to? Zakaj?
Saj to iztrga žrece službi božji,
bolnikom pa, še preden jim je umreti,
blazine izpod glav. Ta žolti suženj
veže in ločuje vere — blagoslavja
prekletstvo, povzdiguje gobavost,
dajte tatovom službe in naslove
pa čast in klop v senatu! Tole tu
priskrbi snubca vdovi izcuzani —
njo, ki bi jo celo špital izpljunil,
pa okiti in odišavi, da je spet
kot mlad aprilski dan. Kovina vražja,
zvodnica vseh ljudi, ki delaš zdrahe
med narodi, čakaj, jaz te porabim,
kakor ti gre.

Prevedel Matej Bor